

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «АНГЛІЙСЬКА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ – МЕДИКІВ»

FEATURES OF TEACHING THE COURSE «ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES FOR MEDICAL STUDENTS»

У статті розглядаються особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням для студентів медичних спеціальностей в умовах сучасного суспільства. Акцентується увага на застосуванні різноманітних модернізованих методів навчання з метою кращого засвоєння студентами-медиками англійської мови за професійним спрямуванням. У статті було з'ясовано чинники, які впливають на мотивацію до вивчення англійської мови у студентів-медиків. Розглядається, в якості прикладу, навчальна програма курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» Чернівецького медичного фахового коледжу та її особливості. З'ясовано методи викладання англійської мови для студентів медичних спеціальностей та особливості оцінки їх знань. Визначено основні принципи навчання англомовного монологічного та діалогічного говоріння студентів-медиків. Проаналізовано спеціалізовану літературу з питання медичних англійських сленгів. Визначено, що курс фахової англійської мови є інтегрованим предметом, який поєднує в собі цикли навчання орфографії, пунктуації, лексики та граматики. Тісно пов'язаний з різноманітними медичними дисциплінами. Акцентується увага на сучасних проблемах викладання та засвоєння студентами Вузів фахової англійської мови. Наведено шляхи удосконалення та розвитку англійської мови професійного спрямування у вищих медичних навчальних закладах в Україні. В процесі дослідження було з'ясовано, що професійна підготовка фахівців медичної сфери є багатогранною, а викладання англійської мови за професійним спрямуванням сприяє розвитку комунікативних та фахових здібностей, що являються основою професійної діяльності медичного працівника. Визначено, що англійська мова професійного спрямування для студентів-медиків – ключ до отримання можливості стати висококваліфікованим фахівцем та здатність реалізації на міжнародному рівні. Зроблено акцент на тому, що розвиток викладання фахової англійської мови у вищих навчальних закладах – являється пріоритетним завданням українського уряду, та є ще одним кроком до створення досконалої системи навчання, згідно сучасних світових стандартів.

Ключові слова: англійська мова за професійним спрямуванням, медики, мотивація,

програма викладання англійської мови, проблеми фахової англійської мови в Україні.

The article examines the peculiarities of teaching English for professional purposes for students of medical specialties in the conditions of modern society. Emphasis is placed on the application of various modernized teaching methods in order to better master the English for professional purposes by medical students. The article found out the factors that affect the motivation to study English among medical students. As an example, the curriculum of the course «English for professional purposes» of the Chernivtsi Medical College and its features are considered. The methods of teaching English for students of medical specialties and the peculiarities of assessing their knowledge have been clarified. The main principles of teaching English monologue and dialogic speech of medical students have been determined. The specialized literature on the issue of medical English slangs was analyzed. The specialized literature on the issue of medical English slangs was analyzed. It was determined that the professional English language course is an integrated subject that combines the cycles of learning spelling, punctuation, vocabulary and grammar. It is closely related to various medical disciplines. Emphasis is placed on modern problems of teaching and acquisition of professional English by students of Universities. Ways of improvement and development of professional English in higher medical educational institutions in Ukraine are given. During the research, it was found that the professional training of medical specialists is multifaceted, and teaching English in a professional direction contributes to the development of communicative and professional abilities, which are the basis of the professional activity of a medical worker. It was determined that professional English for medical students is the key to obtaining the opportunity to become a highly qualified specialist and the ability to implement at the international level. Emphasis is placed on the fact that the development of professional English teaching in higher educational institutions is a priority task of the Ukrainian government, and is another step towards creating a perfect education system, according to modern world standards.

Key words: English for professional purposes, medics, motivation, program for teaching English, problems of professional English in Ukraine.

УДК 378.147.091.33:811.111]:61-057.875
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/49.1.11>

Канюк О.С.,
викладач кафедри іноземних мов
Ужгородського національного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. Викладання англійської мови за професійним спрямуванням для студентів медичних спеціальностей – завжди було актуальним питанням для дослідження для багатьох науковців світу. В кожній країні існують свої підходи до викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Не являється виключенням і Україна. Англійська мова важлива для майбутнього працівника медичної

сфери. Маючи знання з іноземних мов, легко знайти спільну мову з іноземними пацієнтами чи з колегами. Важливим є удосконалення навчального процесу з англійської мови в Україні та створення нового якісного підґрунтя для її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років сформувався стійкий інтерес до питання викладання англійської мови за професійним спрямуванням для студентів-медиків.

Зацікавленість даною проблемою спостерігається в наукових працях Р. Гришакової, В. Кушнір, Т. Бажан, А. Гулак, О. Колодницька та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Викладання англійської мови професійного спрямування для студентів-медиків залишається сьогодні актуальним питанням. Це пов'язано з тим, що у випускників медичних закладів недостатній рівень володіння англійською мовою, що є важливим для успішного функціонування в умовах сучасного ринку праці. Виділення проблемних аспектів питання викладання англійської мови для студентів-медиків та прогнозування дієвих шляхів подолання проблемної ситуації – головне завдання, яке висвітлюється в даній статті.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей викладання для студентів-медиків англійської мови професійного спрямування.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні англійська мова являється однією з найбільш популярних мов у світі, нею спілкуються понад 2 млрд. людей з усіх куточків нашої планети. Знання англійської мови дозволить людині без перешкод спілкуватися з іншими людьми в будь-якій країні. Також англійська є незамінною для більшості відомих професій. Спілкування з іноземними партнерами, ведення спеціалізованої документації, використання англомовних термінів – все це не можливо без досконального знання англійської професійної мови. Саме тому є важливим її викладання у вищих навчальних закладах, зокрема в Вузах з медичною направленістю.

Р. Гришкова, у своїй книзі, визначає цілі вивчення англійської мови професійного спрямування для студентів вищих навчальних закладів:

- практичні – формування у студентів комунікативних компетенцій (соціолінгвістичної, лінгвістичної, прагматичної) для спілкування в університетському та професійному середовищах;
- пізнавальні – залучення студентів до різноманітних професійних видів діяльності, з метою підвищення їх пізнавальної активності;
- розвивальні – формування у студентів впевненості як користувачів англійської мови та позитивного ставлення до вивчення мови;
- освітні – формування у студентів мовленнєвих компетенцій;
- соціокультурні – розуміння соціокультурних проблем для професійної роботи в різних життєвих обставинах;
- соціальні – вміння спілкуватися в міжнародному середовищі [3, с. 56].

Для правильного спілкування та розуміння людини, яка розмовляє англійською мовою, необхідно знати не лише, те як саме використовувати іноземну лексику, правильно та грамотно висловити свою думку, але й знати як саме потрібно

застосовувати певні засоби англійської мови в різних ситуаціях спілкування з іноземцями (як правильно почати розмову та закінчити її, як звертатися до співрозмовника, які теми слід обговорювати при різних обставинах тощо). Отже, першочерговою задачею вищих навчальних закладів – є навчання правильному та грамотному використанні студентами іноземної мови в повсякденній та професійній реальності [6, с. 102].

Вивчення англійської мови студентами-медиками є пріоритетним завданням будь-якого медичного навчального закладу. Викладання іноземної мови у Вузів повинно вестись паралельно з опануванням студентом профільної спеціальності. Під час вивчення англійської професійного спрямування, студент, впродовж курсу, вивчає різноманітні медичні терміни, які згодом будуть потрібні в його навчальній та професійній діяльності [6, с. 103].

В навчальній діяльності вищих навчальних закладів України, фахова англійська мова посідає провідне місце. Саме тому, потрібно вміння правильно організувати процес її викладання для студентів різних професійних направленостей, зокрема медичної. Метою вивчення англійської мови у вищих медичних навчальних закладах є формування у студентів-медиків іншомовної комунікативної компетентності у межах медичних навчальних тем та професійно-орієнтоване та поглиблене засвоєння фахової англійської мови. Прикладом досконалої професійної англомовної підготовки майбутніх медиків є програма вивчення англійської мови професійного спрямування в Чернівецькому медичному фаховому коледжі [2, с. 3].

Програма викладання навчального курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» в Чернівецькому медичному фаховому коледжі складена відповідно до Стандарту вищої освіти та затверджена Міністерством освіти та науки України. Результатом вивчення навчальної дисципліни є:

- Демонстрація вміння ефективної професійної комунікації в письмовій, усній формі українською та англійською мовами, для ефективного обміну інформацією та реалізації академічної мобільності.
- Належне та своєчасне ведення медичної документації відповідно до чинного українського законодавства, здійснення аналізу та моніторингу документації, використання спеціальних комп'ютерних технологій.
- Спілкування на високому рівні медичного працівника з іноземними колегами та з пацієнтами-іноземцями.
- Вміння правильно розуміти та застосовувати іншомовні професійні медичні терміни та назви медичних препаратів.

Програма курсу Англійська мова за професійним спрямуванням» для Чернівецького медичного фахового коледжу складається з 2 змістовних модулів: I модуль – робота у відділеннях, II модуль – Системи

органів, захворювання лікування. Серед основних тем даних модулів можна виділити: «Людське тіло та його структура», «Дихальна система: хвороби та функції. Туберкульоз», «У хірургічному відділені. Хірургічні захворювання: ознаки і симптоми. Порядок слів у простому поширеному реченні», «У гінекологічному відділені: вагітність та пологи» та багато інших [2, с. 8].

Для засвоєння матеріалу з англійської мови, викладач дає студентам-медикам самостійні завдання, у вигляді домашніх завдань, самостійних робіт, індивідуальних завдань, презентацій, рефератів тощо. Також активна робота відбувається на навчальних заняттях, а саме на лекціях – конспектування навчального матеріалу, а на семінарах та практичних заняттях – застосування на практиці отриманих знань та вмінь.

Оцінка знань студентів-медиків відбувається за 3 формами: контроль початкового рівня знань, при якому викладач визначає рівень знань студента на першому занятті; поточний контроль, який передбачає оцінку знань студента-медика стосовно останньої вивченої теми; підсумковий контроль засвоєння модуля полягає в контролі усіх отриманих знань за пів року/рік. Атестація студентів відбувається у вигляді підсумкового тесту, екзамену або заліку. В результаті чого визначається рівень знань з фахової англійської мови студентів медичних спеціальностей.

Актуальним питанням, при викладанні англійської мови медичного профілю, є вивчення діалогічного та монологічного говоріння студентів-медиків. Його вивченням займалась кандидат педагогічних наук В. Кушнір. Навчити студентів-медиків монологічному та діалогічному говорінню англійською мовою можливо, якщо дотримуватись певних принципів: принцип доступності, який заключається в тому, що наданий навчальний матеріал повинен бути доступний для розуміння студента-медика; принцип системності та систематичності, який пов'язує з подачею матеріалу на кожному уроці, протягом 15-20 хвилин; принцип міжпредметних зв'язків англійської мови з фаховими дисциплінами [5, с. 156].

Для навчання монологічному та діалогічному говорінню англійською мовою використовують наступні види навчальних методів: метод мозкового штурму, рольові ігри, дискусійні методи, ситуаційне моделювання, стратегічні методи та багато інших. При навчанні даним типам говоріння, викладач повинен контролювати навчальний процес, а саме етику спілкування, координувати взаємодію студентів, пояснювати незрозумілі моменти та всіляко допомагати під час навчального процесу.

Навчання монологічному говорінню можна привести на прикладі теми *Respiration*. Студентам-медикам пропонується написати невеличку доповідь на задану тему, та презентувати її перед

аудиторією. Після доповіді, відбувається процес обговорення монологу, при якому студенти та викладач задають уточнюючі питання по темі доповіді.

При вивченні діалогу англійською мовою, студентам-медикам пропонується створити невеликий діалог, наприклад, між лікарем та пацієнтом. Під час написання, викладач рекомендує застосувати принципи медичної етики [5, с. 157].

Вивчення діалогічного та монологічного говоріння англійською мовою вважається більш пріоритетним за звичайне читання та письмо. Даний вид навчання дає змогу студентам-медикам краще засвоїти поданий матеріал та застосувати отримані знання на практиці, не виходячи з аудиторії.

Сьогодні в світі майже всі відомі медичні конференції та публікації наукових медичних видань здійснюються на англійській мові, тому для майбутнього медика є важливим вивчення її в навчальних закладах. Варто звернути увагу на такий феномен медичної англійської мови як медичний сленг. Вивченням та аналізом даної тематики займались дослідники Т. Бажан та А. Гулак. «Медична англійська мова – це окремий курс, це ніби мова в мові, яка тісно пов'язана із клінічними дисциплінами загального медичного циклу», – саме такими словами вчені описують суть англійської мови за медичним напрямом [1, с. 10]. Важливим в роботі медика є використання не лише професійної англійської мови, але й медичного сленгу, без знання якого важко буде зрозуміти іноземних колег. Знання сленгу допоможе українському медику більш вільно та впевнено почувати себе в англомовному колективі. Такі знання можуть знадобитися, наприклад при проходженні практики в медичному закладі англомовної країни.

Варто виділити найбільш відомі приклади медичних сленгів:

- Дос – лікар;
- Vabe catcher – акушер (досл. ловець малюків);
- Bag – давати кисневу маску;
- Tern – інтерн;
- Knife happy – опис дуже «активного» хірурга (радий помахати ножом)
- Bronk – зробити бронхоскопію [1, с. 11].

Медичний сленг не є прерогативою лише медичної сфери, його застосовують в художній літературі, в пресі. Також спостерігається тенденція, що коли студенти-медики вивчають медичний англійський сленг, вони стають більш зацікавлені у вивченні фахової англійської мови.

Важливим моментом при викладанні фахової англійської мови – є мотивація студентів до її вивчення. Дане питання у своїй науковій роботі «Формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови (за професійним спрямуванням) у студентів медичних ВНЗ за допомогою інтерактивних технологій і методів навчання» розглядала

О. Колодницька. Формування мотивації у студентів-медиків до вивчення англійської мови пов'язано з багатьма чинниками. Зокрема, це може бути вибір навчального закладу, в якому навчаєшся, методи викладання англійської мови, ступінь розуміння наданого матеріалу, взаємовідносини з викладачем тощо. Для того щоб зацікавити студентів у вивченні іноземної мови, потрібно стимулювати їх пізнавальну активність (надати цікавий унікальний матеріал), самостійність (дати завдання для самостійного виконання) та ініціативність (дозволити проявити ініціативу на занятті) [4, с. 53].

Викладачу потрібно мати на увазі, що зовнішні, навіть найсприятливіші умови впливають на мотивацію навчання не безпосередньо, а тільки через внутрішнє ставлення студента до них. Саме викладач – та рушійна сила, яка повинна мотивувати студентів-медиків до вивчення англійської мови. В залежності від його підходу до викладацької діяльності, організації навчального процесу та індивідуального підходу до кожного студента, залежить зацікавленість молоді у вивченні фахової англійської мови та в отриманні потрібних знань.

В реаліях сучасного світу, досить гостро постає проблема рівня знань англійської мови серед учнів та студентів українських навчальних закладів. Ситуація навколо мовного питання досить напружена. Згідно досліджень останніх років, лише третина студентів переходять на магістратуру (17,7 тис. студентів). Це пов'язано з тим, що більша частина не в змозі здати екзамен з іноземної мови, зазвичай англійської. Дана проблема йде корінням у шкільні роки, адже рівень викладання англійської мови в школах залишає бажати кращого. Та ж ситуація стосується навчання у коледжах, та перших чотирьох років навчання в університеті.

Ще одним моментом поганого знання англійської є неможливість отримати ці знання, особливо це стосується дітей з сільської місцевості. В сучасному світі існує велика кількість англомовних ресурсів в інтернеті, вивчення фахових дисциплін англійською, міжнародна академічна мобільність. Проте сільські діти, зазвичай, не мають можливості отримати ці знання, іноді через брак коштів, іноді через неможливість вступити до вищого навчального закладу через відсутність потрібних знань [7].

Дана проблема стосується також і студентів медичних закладів освіти. Та навіть більше, для вступу в медичний університет потрібно набагато більше знань та вмінь, адже дана спеціалізація є досить складною та багатоаспектною. Крім вивчення звичайних хімії, біології, математики, української мови, важливим для студентів-медиків

є вивчення англійської мови професійного спрямування. Вона має більший рівень складності ніж звичайна англійська мова. Тому, при її вивченні в медичних університетах, багато студентів не можуть впоратися з таким рівнем навантаження та часто не розуміють наданий викладачем матеріал. В результаті чого, однією з причин покидання університету достроково є складність отримання знань, серед яких є і англійська мова.

Висновки. Англійська мова – особлива. Її вивчення відкриває двері у великий світ. Для студентів-медиків вивчення фахової англійської мови являється пріоритетним напрямком навчальної діяльності. Воно дозволить підвищити рівень знань з розмовної та професійної англійської мови, полегшить спілкування з іноземними партнерами та пацієнтами. Дасть можливість з легкістю вести іноземну ділову переписку, вести медичну документацію та розумітися в англомовних медичних термінах. На жаль, рівень знань фахової англійської мови є недостатнім в Україні. Для підвищення знань студентів з даної дисципліни, держава та вищі навчальні заклади, зокрема, повинні запровадити комплекс відповідних заходів, як на рівні університету, школи чи коледжу, так і всієї країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бажан Т. О. Вивчення англійської мови в підготовці медичних працівників. Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах. № 2. С. 10–11.
2. Брезицька Н. Робоча програма навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Чернівці : Чернівецький медичний фаховий коледж, 2021. 30 с.
3. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Р. О. Гришкова. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
4. Колодницька О. Д. Формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови (за професійним спрямуванням) у студентів медичних ВНЗ за допомогою інтерактивних технологій і методів навчання. *Медична освіта*. 2018. № 4. С. 52–54.
5. Кушнір В. Особливості навчання фахового англомовного монологічного та діалогічного говоріння студентів-медиків. *Педагогіка*. 2022. № 48. С. 154–158
6. Савка І. В. Особливості викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх фахівців у галузі права. *Теорія і методика професійної освіти*. 2020. № 21. С. 101–104.
7. Що не так з іноземними мовами в школах. URL: <https://osvitoria.media/experience/shho-ne-tak-z-inozemnyumu-movamy-u-shkolah/>